

KÖZÉRDEK

AZ ALSÓFEHÉRVÁRMEGYEI NEMZETI MUNKAPÁRT HIVATALOS LAPJA.

Megjelenik hetenként kétszer: esütörtökön és vasárnap.

Előfizetés:
 egész évre - - - 12 korona.
 fél évre - - - 6 "
 negyed évre - 3 "

Egyes szám ára 12 fillér.

Felelős szerkesztő:

Dr. MÜLLER JENŐ.

Kiadóhivatal: FÖLDES EDE könyvkereskedése Nagyenyed.

Hirdetés ára: centiméterenként 6 fillér. Többzori hirdetések kedvezményben részesül.

Nyitvány sora 40 fillér.

A Közérdek eredeti táviratai.

A miniszterelnökség sajtóosztályától.

A törökök az oroszok ellen.

Konstantinápoly, október 29.

Autentikus jelentések szerint ma délelőtt a Fekete-tengeren az orosz flotta megtámadta a török flottát, a harcban egy orosz aknakerakó hajó és egy torpedó zuzó elsüllyedt. A törökök ezenkívül egy hajót elfogtak, Sebastopolt a törökök sikerrel bombázták.

Hivatalos konstantinápolyi jelentés szerint néhány orosz torpedónaszád kísérletet tett arra, hogy megakadályozza a török flottának a Bosporusból a Fekete-tengerre való kifutását, a török hajók erre megkezdték a tüzelést és két orosz hajót elsüllyesztettek. A törökök több mint 30 tengeri katonát elfogtak, a török flotta nem szenvedett veszteséget.

A nagyvezérkar vezérlete alatt a késő délutáni órákban rendkívüli minisztertanács ült össze, mely minisztertanács határozatainak nagy fontosságot tulajdonítanak.

A király szózata.

Északmagyarország és Szlavónia népe, szerencsére rövid ideig, végig szenvedte az ellenség okozta betörés borzalmait. Tüzhelyétől menekülni, vagyonát bitangásban hagyni kellett az ellenség közeledtére. Az uralkodó szívet is megragadta a háború e polgári áldozatainak viszontagságos sorsa, sok nélkülözése. Ófelsége, a bölcs uralkodó atyai szózataival fordul megpróbáltatott alattvalóihoz, hogy vigasztalja és egy új élet reményével éltesse őket. A felségos agastyán ime így szól Magyarország népéhez:

Kedves gróf Tisza! A monarchia összes népeit olyan nagy erőfeszítésekre hívó háború a magyar szent korona területét sem kímélte meg. Szlavóniának és északkeleti Magyarországnak egyes vidékei ki voltak téve az immár győzelmesen kivert ellenséges betörés pusztításainak. A reájuk zúdult szenvedés szívemet fájdalommal töltötte el. Atyai részvétem fordul hű alattvalóim felé, akiknek személye és vagyona annyi veszélynek volt kitéve s gazdasági existenciája ilyen érzékeny kárt szenvedett. Bizalommal várom tőlük, hogy hazafiúi áldozatokra, kész lelki erővel viselik el a reájuk mért megpróbáltatást s nem veszítve el bizalmukat a jobb és biztosabb jövőbe, tetterekész férfiasággal fognak az újraépítés nagy munkájában részt venni. Utasítom kormányomat, hogy a háború által közvetlenül sújtott vidékek sorsát különös gondoskodás tárgyává tegye s az erre hivott helyi tényezők bevonásával tegye meg mindenképp a fenyegető inség elhárítására szükséges lépéseket. Biztosítom e vidékek lakosságát, hogy számíthat további messze-remélő gondoskodásomra s bizton remelem,

hogymielőbb kiköszörülheti a jólétét ért súlyos csorbát s újból megvetheti boldogulásának és kulturális életének biztos gazdasági alapjait. Kelt Bécsben, 1914. évi október 25-én. Ferencz József s. k. Gróf Tisza István s. k.

A háború eseményeiből.

Okt. 23. A Karlsruhe nevű német cirkáló az Atlanti Óceánban 13 angol gőzöst legényességével együtt elsüllyesztett. 60 ezer tonna tartalma volt az elsüllyesztett hajóknak.

A londoni jelentések részleteket közölnek a német és osztrák-magyar polgároknak Londonban való letartóztatásáról. A letartóztatások állítólag azért történnek, mert Anglia attól fél, hogy az ellenséges államok polgárai elárulják majd az angol haditervet. A tizenhét és negyvenöt év közötti férfiakat állásukra való tekintet nélkül a rendőrségre vitték és innen különböző fogolytáborokba szállították őket.

Okt. 24. A Romanja Plainzán megvert szerb-montenegrói haderőket négy napi szakadatlan üldözés után Visegrád és Gorazde közelében a Drinán át csapataink visszaszorították és aközben a Han-Stejnica melletti iskolában sok gyalogsági és tüzérségi löszert és Velikobrdó-Vraceviczán vívott utóvéd-harcokban gépfegyvereket és hegyi ütegeket zsákmányoltak. Bosznia keleti része ezzel meg van tisztítva az ellenségtől.

Ugyanezen a napon, amelyen a szerbeket és a montenegrókat a Drinán át visszaszorították, Szerbiában levő csapataink is jelentős sikert értek el. Ravnje közelében a Masrbában két erődített ellenséges állást rohammal bevettek és négy gépfegyvert, száz puskát és bombákat zsákmányoltak és számos foglyot ejtettek.

Okt. 25. A nyugati harctér legészakibb frontján a tengerpartért folyik az ádáz harc immár napok óta. A belga és francia tengerparton elhúzódó front — mint már több ízben kifejtettük — egyike a legfontosabbaknak, az ütközet itt épp azért a legvéresebb. A németek hatalmas energiát fejtenek ki, hogy a belga-francia tengerpartnak legjelentősebb pontjain megvessék lábukat, Osztende és Nieuport, Dünkirchen, Calais és Boulogne között. Tudvalevő, hogy ezzel uraivá válnának a Calais-csatorna legexponáltabb pontjainak.

Okt. 26. Az oroszok óriási erőfeszítéssel, szinte minden erejükkel vetik magukat a Visztula—San vonalra. Balszárnyuk még makacsul, óriási veszteségek árán fedezte a dél-galicziai orosz erők visszavonulását és megpróbálja feltartóztatni azokat a seregeiket, melyek déli irányból nyomulnak a Dnjesteren át Lemberg felé, hogy oldalról támogassák a két nagy folyó mentén harcoló erőinket.

Ezen a több mint 200 kilométeres csata-

vonalon már egy óriási és váratlan meglepetés érte az orosz hadsereget. A német erők Radomtól északi irányban felvonultak Varsó felé. Az oroszok látván és megfigyelve ezt a felvonulást, azt hiték, hogy Ivangorodnál biztonságban vannak és a vár körül nem érheti őket a mi támadásunk. De hős csapataink szinte hihetetlen gyorsasággal vonultak a Visztula mentén Opatowtól északra és Ivangorod alatt két orosz hadosztályt megtámadtak, megverték, nagyszámu foglyot ejtettek és sok hadiszert zsákmányoltak.

Okt. 27. Meran gróf, Bukovina tartományi kormányzója Czernovitzba érkezett. Vele együtt visszatért a hatóságok egy része is. Egyelőre nem tartja időszerűnek, hogy a czernovitz menekültek visszatérjenek, mert a fővárostól harminc—negyven kilométernyire csapataink még harcban állanak az erősítéseket kapott orosz seregekkel. A Pruth jobbpartján még nagy orosz erők állnak és ezért nem célszerű egyelőre a menekültek visszatérése.

Nieuport-Dixmouidennél még áll a harc. Az argonnesi erdőben a németek ismét néhány ellenséges lövészárkot elfoglaltak, melyek katonáit foglyul ejtették.

Lengyelországban a német, osztrák és magyar csapatok új orosz haderő elől, amely Ivangorod, Varsó és Novogeorgiesk felől nyomult előre, kénytelenek voltak kitérni, miután eddig több napi harcban az összes orosz támadásokat sikeresen visszaverték. Az oroszok egyelőre nem követték csapatainkat. Az ellenséggel való érintkezés megszakítása nehézség nélkül ment végbe. Csapataink a helyzetnek megfelelőleg újlag fognak csoportosulni.

Szerbiában újabb sikereket vívtunk ki, Ravnje helységet és a Macsvában a Czrna Baratól északra a gátuton nagyon megerősített ellenséges hadállást csapataink az ellenség vitéz védelme után rohammal bevették, miközben négy ágyút, nyolcz gépfegyvert és számos hadianyagot zsákmányoltak és öt tisztet és ötszáz katonát foglyul ejtettek.

Csapataink immár teljesen dominálják a Drina és a Száva szerb partjait és az a gyűrű, amely északról, nyugatról fojtogató szorítással veszi körül az ellenséget, egyre szűkebb és halálosabb lesz. Szerbia kiszögellő északi részében, a Macsvában sokáig álltak ellen a szerbek, s vitézségüket valóban nem lehetett kétségbe vonni. Most azonban megtört erejük, egyik sánczárk után a másiktól verik ki őket a győzelmes előnyomulás mámorában égő katonáink. A szerb védekezés minden apró csalafintasága, tevedésbe ejtő taktikája fel van fedve csapataink előtt és a harcok további folyamán önmagukban omlanak össze ezek a balkáni cselfogások. Boszniában már nincs ellenség. Szerbiában pedig két oldalról szorítjuk befelé a szerbeket.

Szabó Árpád

1884—1914.

A m. kir. 21. honvégyalozezred II. zászlóaljának parancsnokságától f. hó 10. keltezéssel az a szomorú tudósítás érkezett, hogy Szabó Árpád főgimnáziumi tanár, tartalékos hadnagy f. hó 3. az uzsoki szorosban vívott harcban, szíve alatt elleneséges golyótól találva, elesett és Uzsok községben eltemetett.

Mély meghatottsággal hallották ezt a gyászos hírt mindnyájan, akik Szabó Árpád kitűnő képzettségét, nagy buzgóságát és férfias jellemét ismerték. Mély megindulással gondoltunk rá, hogy alig hét évi tanári működés, két évi boldog házasság után, ifjú ereje virágjában halt meg, mikor még egy egész hosszú és boldog élet váraozott reá; mikor még csak a kezdetén volt annak az utnak, melyen a hozzá fűzött szép reményeket mind valóra váltani szándékozott s a melynek végén rá bizonyosan a tanári és polgári tevékenység érdemkoszorúja váraozott. És mégis a közügy nagy veszteségét siratva is, árván maradt kis családjára gondolva is, nem tudunk elfojtani egy felemelő gondolatot, mert minden gyász és minden csapáson átragyog az ő halálának dicsősége és apotheozisa. Szabó Árpád nemzete élet-halál harcában, hazája határait, mindent, a mi szívének drága volt: hitvesét, gyermekét, intézetét védelmezve, győzelmes ütközetben hősiességgel küzdve, a megfutamodott ellenség üldözése közben esett el büszke örökséget hagyva szeretteire és ragyogó példát az önfeláldozó hazaszereetre. Áldás és dicsőség legyen az emlékezetén!

A megvédelt közönség.

A rendőrség végre lecsapott a háboru hiénáira, az élelmiszeruzorások, a nyomor vámszedői ellen, akik szomjastorokkal, csillapíthatatlan étvágygyal és szemtelenséggel már-már büntetlenül üzhették a piaci vásárlásra merészkedő közönség fosztogatását. A vasárnapi piacon szigorú és erélyes razia volt, amelynek végeztével egész csomó élelem-uzorást kisérték be a rendőrségre s nyomban eljárást indítottak ellentük. A szegény ember mindennapi tejjének, kenyérének és egyéb élelmének ilyen megvédeltzése az, aminek érdekében szót emeltünk s amit örömmel látunk megvalósulni. Csak mentől szigorúban és kiméletlenebbül verjen végig a törvényszabta fogház és pénzbüntetésekkal a piaci sakálakon a közönség meleg halálját és elismerését érdemlő hatóság, amely ezzel a cselekedetével nagyon sok keserű gondot oszlatott szét.

Reméljük, hogy a piaci razia sokszor, naponta meg fog ismétlődni, és ami fő, folytatódni fog az üzletekben és kereskedésekben is. Ami a piacon nem szabad, annak a nyakát kell kitekerni az üzletekben is, nehogy a piacon megmentett bőröket más szerencsésebb kezek nyuzzák le.

Ehhez azonban szükséges lesz a közönség segítsége. Ahol visszaelés, pióczaskodást tapasztalunk, jelentsük be a rendőrségnek, a mely szerecsés eréllyel ígérkezik zsebünk, gyomrunk és egész ekszisztenciánk védelmezőjéül.

Végül csak azt jegyezzük meg, hogy ez az erélyes kötelesség-teljesítés Marosvásár-

helyen történt és az ottani rendőrség végezte. Hát minálunk törődik-e valaki a közönség első fontosságú érdekével, hogy ebben a különben is viszontagságos időkben legalább szükséges élelmi cikkek beszerzése ne ütközék kapzsi és lelketlen üzérkedésbe? Vagy a belügyminiszter segítségéhez forduljunk?

A máramarosi muszkavezetők.

A máramarosi harcok alatt sajnos, olyanok is akadtak, akik aljas elvetemetedettségekben eladták magukat az orosz hadseregnek s mint muszkavezetők, megkönnyítették az ellenség menekülését Máramarosból. A hadbíróság a gaz hazaárulókat kötéltálati halálra ítélte s elrettentő példa gyanánt az ítéletet az egész vármegyében publikáltatta. Erről szól az alábbi dokumentum:

HELYŐRSÉGI BIRÓSÁG ÍTÉLETE.

Ó cs. és kir. apostoli királyi felsége nevében!

A nagybocskói helyőrségi bíróság 1914. év október hó 12-én a következő ítéletet hozta:

Podmaliuvszki Mihály, Demeter fia, 52 éves, gör. kath., nős, Pokimaliuvszki Misztó, Demeter fia, 48 éves, gör. kath., nős és Brytaniuk Mihály, Mihály fia, 50 éves, gör. kath., nős, mindhárom kisbocskói lakosok bünnösek találtattak a hadsereg ellen elkövetett azon bűncselekményük által, hogy az ellenséges csapatoknak Máramarosszigetről Nagybockón át történt visszavonulása alkalmával az ellenséges csapatoknak vezetőül szolgálva, azokat a községből kivezették. Podmaliuvszki Mihály és Misztó még azáltal is, hogy az ellenségnek a szekérszert részére kijelölt helyeket megmutatták, mellyel oly bűncselekményt követtek el, ami által hadseregünk operációira nagy hátrány járult, az ellenségnek pedig nagy előny nyújtott.

A három nevezett ezen bűncselekményük miatt kötéltálati halállal büntetettek.

Nagybockó, 1914. október 12.

Helybenhagyatik és végrehajtandó!

Máramarossziget, 1914. október 12.

grf. v. Attems,
altábornagy.

Kihirdettetett és végrehajtatott Nagybockón, 1914. október 12-én.

HIREK.

— **Kinevezés.** A m. kir. igazságügyminiszter dr. Magyar Ferenc nagyenyedi gyakorló-ügyvédet a kolozsvári kir. ügyészség kerületébe ideiglenes ügyészségi megbizottá nevezte ki.

— **Karleusa Fülöp az uzsoki csatában.** A brassói 24. honvégyalozezred parancsnoka Karleusa Fülöp ezredes, ki nemrégén távozott el Nagyenyedről, mint értesültünk, — a galicziai harctétről sebesülten hazaérkezett Brassóba. A hőselkü ezredes, a ki husz kemény ütközetben vett részt, a drohobici petroleumbányák mellett vívott véres csatában, egy sragnell a ballábán súlyosan megsebesítette. Orvos nem lévén közvetlen közelben, a sebet Bokor Mihály főhadnagy kötözte be gondosan és szakszerűen. Reméljük, hogy a hős ezredes mihamarább felgyógyul sebéből és újra vitéz ezrednek élere állhat. Odafönn Uzsoknál csakugyan jaj volt a muszkának. És odafönn Uzsoknál a diadalmas csatából

az oroszánrészes Karleusa Fülöpöt és katonáit, ezeket a kitűnően kiképzett, önfeláldozó, magasztos szellemű magyar, szász és román daliákat illeti, akiknek homloka köré az első babérlevelet a hadosztályparancsnok méltányló, meleg, közvetlen dicsérete fűzte, s amelyhez bizonyára a dicsőség és diadal számos füzere fog még fűződni.

— **Hősi halál.** A kolozsvári társadalom egyik legrokonszenvesebb alakja Müller Béla, Halmágyi Antal kollégiumi tanár sógora, hosszas szenvedés után örök álomra hunyta le a szemét. Bekében derek, szorgalmas, tetterős polgár, a háboruban rettenthetetlen bátorságu, kitűnő katona volt Müller Béla, aki hősiességben, vitézségben például szolgálhatott minden bajtársának. Mikor sebesülten, a halálos kór lappangásával hazafelé indult, akkor már fölment a gyönyörű dokumentum nagyszerű, hősi magatartásáról: felettesei kitüntésre ajánlották az anyai gyilkos csatában vitézül harcoló Müller Bélát. És meg fog érkezni a hősi érdem jutalma, de már csak zokogó családjának lesz büszke emlék Müller Béla vitézségi érme. Müller Béla a mozgósítás után mint a 21. kolozsvári honvé gyalozezred 9. századának parancsnoka vonult be a katonasághoz. A tarnopoli gyilkos csatában balkarján sebesült meg, ő azonban felkötött karral tovább is századának élén maradt. Béna balkézével küzdött végig nehézütközöttek, míg azonban a stari—sambori csatában teljesen harcképtelenné vált. Az orosz golyó a ballábát érte a térde alatt. A harcokban, a melyekben részt vett, olyan hősiességgel viselkedett, hogy ezredparancsnoka felterjesztette kitüntetésre. A harctétről súlyos betegen érkezett haza s a lappangó kór tört ki rajta. A golyó nem tudott elbánni vele, a harctétről hozott betegsége azonban olyan vehemens erővel lépett föl, hogy orvosai nyomban a kezelés megkezdése után aggasztónak jelentettek ki állapotát.

Székelyhidy Lajos 50. gyalozezredbeli 23 éves zászlós, Székelyhidy Sándor kereskedő testvéröccse, Szerbiában a jagodina ütközetben hősi halalt.

— **Eljegyzés.** Bodor Izák helybeli m. kir. adótsizt eljegyezte Kandel Netti urleányt Marosvásárhelyen.

— **Ref. egyházi hír.** Pongrácz József, a református egyházközség új kántora, november hó 8-án, délelőtt 10 órakor, a reudes istentisztelet keretében fogja megtartani beköszöntő éneklését.

— **A szegény tanulókat segélyező kör** választmányá okt. 25-én tartotta gyűlését Török Bertalané elnökle alatt és tekintettel a háborúra s a rossz közgazdasági viszonyokra különös figyelemmel volt azon keresetképtelen családokra, kiknek fenntartójuk hadiszolgálatra lett behíva. Miután bevételre csak is a tagdíjakból és kamatekből lehet számítani és így most elmaradnak a kedves emlékü theastélyek, melyek jövedelme sokat segített eddig az egyleten, — kérjük a t. közönséget, hogy fiu- és leánygyermekének való ruhát, kendőt, cipőt stb. ajándékozzon és mielőbb Török Bertalané elnökhöz küldeni szíveskedjék.

— **Elitelték a szerajevói gyilkosokat.** Okt. 28-án hirdették ki az ítéletet a trónörökös-pár gyilkosainak ügyében. Az ítélet szerint: Danilo Ilicset, Veliko Cabrinovicot, Nado Kerovicot, Niko Johanovicot és Jakov Milvicot kötéltálati halálra, Milán Kerovicot életfogytiglan tartó fegyházra ítélték. Gavrilovic Princip és Nedelko Cabrinovicot 20 évi súlyos börtönbüntetéssel sújtotta a bíróság. E két utóbbi a gyilkosság elkövetője, a többi felbujtó és büntetéses volt.

— **Leszállították a kamatlábat.** Az Osztrák-magyar bank főtanácsa elhatározta, hogy a bankrátát félszázalékkal leszállítja. Elhatározta továbbá a főtanács, hogy abban az esetben, ha a két pénzügyi kormányzat a moratóriumrendelet alkalmával befejezésre jutott pénzügyi operációit keresztül akarja vinni, a bankintézet készséggel fog, mint jegyzési hely funkcionálni. A főtanács száz-ezer koronát adományozott a hadikórház céljaira.

— **Színészet Hátszegen.** Szabados László társulata a múlt héten kezdte meg előadásait Hátszegen a „Mindnyájunknak el kell menni” című alkalmi darabbal. A viszonyokhoz képest elegendő bérletet gyűjtött a társulat titkára. Ugyátszik Hátszeg város közönsége a nehéz napokban se feledkezik meg a színészetéről.

— **Adakoztak** hadba vonulók megvendégelésére és sebesült katonáink üdítésére újabban még: Cirner László 2 K 80 f., Domokosné 2 K., Jován Jenő 2 K., N. N. 20 f., Kaudus (Bécs) 4 K., Farnos Dezső dr. 4 K., Ambrozi M. 10 K. és Klemm Miksa 10 koronát.

— **A Világháború képes krónikája.** I. füzet Bárd Ferenc és Testvére kiadása. Ára 40 fillér. Fiaink háboruban vannak és kardok írják véres lapokra a történelmet. Hazai Hugó a „Világháború képes krónikája” szerkesztője, egyik kezében tollal, a másikban fotográfáló masinával rögzíti meg a nagy időknek nagy jelentőségű eseményeit. A jeles író az „Órszem” című katonai lapok szerkesztője a katonai szakirodalomban évek óta kifejtett tevékenysége révén biztosított nyújt arra nézve, hogy olyan értékes munkával gyarapodik az irodalom, mely az elesett hőseknek emléke az élőknek legérdekesebb olvasmánya és a történelemnek forrásmunkája lesz. Szerző avatott tollal mindenki által könnyen megérthető irodalmi stílusban dolgozza fel a háborút megelőző, már megtörtént és történelmi eseményeket, melyek 40 filléres füzetekben 2 heti időközönként fognak megjelenni. A most megjelent első füzetből a háború közvetlen előzményeit ismeri meg az olvasó. A következő füzetekben a közeli események lesznek számos kép-, osztatallal és térképpel díszítve. Az érdekes, szép és tartalmasnak ígérkező könyv különös tekintettel fogja a mi fiaink harczeit tárgyalni, és így bizonyára hazánk minden polgára nagy érdeklődéssel fogja azt olvasni; hiszen alig van valaki, kinek fia vagy hozzátartozójáról ne lenne abban szó. A most megjelent I. füzet igen szép kiállításban Bárd Ferenc és Testvére budapesti kiadóegységénél jelent meg, ahol az füzeteként 40 fillérért megrendelhető, de bármely jóhírű könyvkereskedésben is kapható.

Az éhes város.

— A közönség köréből. —

Sarcey, a szellemes és kedves causeur kifejtette Páris ostromáról írt könyvéből, hogy annak idején mennyi volt az ára egy koszu hágyának a körülzárt francia fővárosban.

Nálunk, Nagyenyeden ugy-e nem felejtett el kedves olvasó, 80, azaz nyolcvan fillerre rugott a legutóbbi hetipiaczou a nem éppen illatos, de mégis nélkülözhetetlen koszu ára, amelynek forgalmazásáért a rendőrség elfelejtette rátenni a kezét a hagymauszóságokra. Másfajta zöldséget, barmot azt már maholnap csak a milliomosok és a hadseregszállítók vásárolhatnak. A lisztünknel maholnap a Yes powder is olcsóbb, a piaci meg a pékkenyér pedig éppen kétszer lett drágább és ugyanaannyival kisebb.

Tessék csak végignézni a piaci és üzleti bevásárlásról hazatérő asszonyainkat. Az ember hamarjában nem tudhatja, hogy nem-e temetésről jönnek, szorongó busz arcok százairól olvashatjuk le, hogy a beálló tél

küszöbén az elviselhetetlen drágaság és ami ezzel egyet jelent: éhség negyvenkettes mozsárgyui ásitának reánk, mert hiszen nyilvánvaló, hogy a mostani rettenetes gürülással növekvő és a tél folyamára még terebélyesebbnek ígérkező drágaságot semmilyen polgári ekszisztencia nem győzi elviselni, nem is szólva arról, hogy a mi ekszisztenciáink nagyrészt megingatta, elgyöngítette a zuhanó események árja, keresztet, jövedelmét csökkentette, másrészt, hogy kenyérkeresőjét a harcmezőre szölytötte.

Védelmet kérünk hát az élelmiszeruzsora, a mesterségesen és indokolatlanul uszczenált drágaság ellen, amely megsokszorozza a háború szenvedéseit.

A háborúról tudjuk, hogy elkerülhetetlen, szükséges volt, örömmel ontjuk vértünket, de hogy a megmaradt vércsöppeket élelmiszerpiócák szívják ki, hogy éhes város legyen belőlünk, az nem elkerülhetetlen. Csak a rendőrségnek kell végrehajtani az élelmiszer-árak ellenőrzését, könyörtelenül büntetni minden legkisebb visszaélést, indokolatlan áremelést, csak a hatóságoknak kell akár hatósági élelmiszerraktárral, akár erélyes rendszabályozással vagy éppen hatósági árszabással, a bajon segíteni. Arra kérjük a közönséget, hogy e fajta visszaélést indokolatlan és abnormis áremelést akár közvetlen, akár lapunk útján, melynek hátsábjai a közönség érdekei szolgálatára nyitva vannak, — hozzon tudtára a hatóságoknak.

— **Az Edison fényjáték színházban** vasárnap a Mozi-királynő. Gyönyörűen színezett német társadalmi dráma 3 felvonásban. — Irta Georg Jakoby. — A főszerepben a világhírű Erna Morena. Literaria német filmgyár Erna Morenával egy nagyon izgalmas oroszlan sorozatot nyitott meg, amelyből most mutatjuk be az első képzalgalmasan érdekes mesés szövevű Mozi-királynő című kitaláló drámáját. A műsor sorrendje: 1. Téli sport Svédországban. A svéd trónörökös és neje személyes részvételvel rendezett hindasi és areskutani pályakon leghíresebb ski és hobsleigh-bajnokok versengésen. 2. Romeo kísérletei. Humoros. 3. A Mozi királynő. Gyönyörűen színezett német társadalmi dráma 3 felvonásban. 4. A feltékeny férj. Linder Maxi saját részére szerzett minden eddig felülmúló rendkívül kacagató vigjátéka. 20 százalék a hadbavonultak hátramaradottjai segélyezésére és a Nagyenyeden levő sebesültek ápolására fordítatik. Tisztelettel az Igazgatóság.

Aranyat — vasért.

Imreh Józsefné gyűjtő ivén adakoztak Verespatáról: Jeney Ilonka, Schlett Aranka, Jánky Sándorné, Pap Samuné 2—2 drb, Tóth Kálmánné, Boér Rezső, Székely Ferenc, Imreh Józsefné 3—3 drb, Percza Miklósné 2 drb, Schneider Gabriella, Bognár Sándorné 2—2 drb, Székely Regina, Marosi Mihályné 2—2 drb, Barta Ferenczné 3 drb, Gruber Edéné 2 drb, Grék Demeter, Szarvaspaták Izsák Hermin, Zsurka Sándorné, Lovász Károlyné 2—2 drb, Dávid Albertné 3 drb, Zurmán Ferenczné, Orgovics Anyalka, Obvéger Vilmosné 2—2 drb, Kállini Romulusné aranygyűrűket. Jaga Jánosné 1 karperec, Zsurka Riedel István 1 drb 1841-beli német 5 K tallér, dr. Dobos Lászlóné 1 drb 10 K-nás aranypénz, Stal Józsefné 2 gyűrű, 1 pár fülfüggő, Székely Dénesné 1 pár fülfüggő, Lovász Antalné, 1 drb gyűrű, és 4 K ezüstpénz, id. Henzel Károlyné 1 pár fülfüggő, 1 aranystufa, Domjanschitz Jánosné 2 drb gyűrű, 2 drb inggomb, Drombán Istvánné 1 drb fülfüggő, Zsurka Riedel Istvánné, 2 drb gyűrű, 3 drb fülfüggő, Medgyesi Mihályné

1 drb mellű, Ajtay Árpádné 1 drb gyűrű, 1 drb nyakék, 10 márkás arany, 1 drb nikitapénz, 1 drb 2 frtos ezüst, 2 drb ezüsttallér, 2 drb ezüstkorona, Kornya Gyuláné 2 drb gyűrű, 1 drb nyakék, Ajtay Beláné 1 drb gyűrű, 2 drb aranystufa, Salati Ilona 1 drb gyűrű, 2 drb fülfüggő, 1 drb ezüstkarperec, ifj. Wuzdugán Györgyné 1 drb aranykereszt, Wertlen Mariska 2 drb aranystufa, Schreiber Dénesné és Annuska 2 drb gyűrű, 1 pár fülfüggő, Obvéger Vilmosné 1 drb nyakék, Teleky Dezsóné 1 drb gyűrű, 1 pár fülfüggő, 1 drb nyakék, Schmidt Ilonka 1 drb gyűrű, 1 pár fülfüggő, Follért Gyuláné 1 drb gyűrű, 1 pár fülfüggő, Pleyer Hermina 1 drb gyűrű, 1 pár fülfüggő és fülfüggődarabok, Henzel Mariska, 2 drb gyűrű, 1 drb gyűrűfej, 2 drb ezüstpénz, Bokánics Györgyné 1 drb gyűrű, 1 pár fülfüggő, 1 drb medallion betét nélkül, 4 drb fülfüggő, ifj. Wuzdugán Ferenczné 1 drb gyűrű, 1 pár fülfüggő, özv. Bruck Istvánné 1 drb gyűrű, 1 drb fülfüggő és 1 drb eltörött, özv. Wuzdugán Ferenczné 1 drb gyűrű, 6 drb ezüstszusz.

Abrudbányáról még a következők küldtek. dr. Bordia Sándorné, 1 drb gyűrű arany, özv. Fülöp Andrásné, 1 drb ezüstóra, 1 drb ezüstlánc, Bényai János, 1 drb gyűrű, Szilágyi Károly, dr. 1 drb 10 koronás arany, Szabó Gábor, 1 drb aranygyűrű, Szabó Gáborné 1 drb aranygyűrű, Szabó Margit 1 drb aranygyűrű, Kelemen Györgyné özv. 1 drb ezüstóra, Onics Simon és neje 1 drb aranyóra, 1 drb aranygyűrű, Glücksel Reinhard és családja, 2 drb jegygyűrű, 1 drb pecsétygyűrű, 1 drb gyűrű női 4 kövel, 6 drb függő több rész aranytörmelek, 1 drb ezüst karkötő, 1 drb ezüst bross, Moduna Sándor 1 drb ezüst óralánc, Moduna Sándorné 1 drb ezüst férfióra, Bugner Róza 1 drb női aranylánc, 1 drb gyűrű, Pap Vilma és Judith 2 drb aranygyűrű, 8 drb aranyrész, Havasvidéki takarékpénztár 2 drb 10 koronás arany, Raffay Andrásné 2 drb jegygyűrű, 1 drb függő, Boldas László 1 drb arany nyakkendő. Adományaikért fogadjak hálás köszönetet:

Szász Józsefné.

KÖZGAZDASÁG.

Gazdasági fegyverkezés!

Irta: M. M.

Vannak időszakok, mikor az embereknek bizonyos tanulságokat kell levonniok; mert az események sulya nyomtalanul el nem vonulhat felettük. Nagy események lelki emótiót, ezek pedig erkölcsi változásokat okoznak s így a külső és belső világrend megváltozván, a megítás és megértés a változott valóságban új funkciókra késziteti az egyoldaluan foglalkoztatott energiákat.

Jó magyarsággal ezt úgy mondhatnám, hogy „kárán tanul a magyar.”

Ma „kár-ról” „haszon-ról” beszélni banális dolog volna, mert mindenki a drága véréldozatról beszél csak, melynek árán dicsőséges seregeink győzelemről győzelemre törnek előre.

Vegyük analízis alá a „Ma” eseményeit és látni fogjuk, hogy a veszteség és vereszeség, a nyereség és győzelem rokon fogalmak. Mig azonban az egyik Isteni eszmény, mert magaslatos tény, az önfeláldozás szülte, addig a másik az ördögi valóság, az önzés gyermekének agyában lett gondolat.

És mikor ma nagy nemzetek önző céljaik elérhetéseért vértüket ontják, sőt harczba vonják és áldozatra készitetik azokat az idegen nemzeteket is, kik sakkabláikon a parasztok szerepét viszik, mindezt csak pusztán gazdasági érdekek miatt, akkor nekünk, kik ezek ellenfelei vagyunk, az Isten kegyelméből egyszer nekünk jutó sikereknél megállanunk nem szabad. A haditényekért a dicsőséget és babért katonáink, a sikert pedig nemzetünk élvezze.

A siker pedig anyagi jólétünk, tehát főleg gazdasági helyzetünk megerősödése leendő, melynek további felepitése és megizmosodása a hivatottak feladatát fogja képezni.

Midőn a gazdasági élet rendezett voltának generális hatásait mérlegeljük, azt látjuk, hogy ez abban nyilvánul, hogy a társadalom rétegei egyenletesebben érik el léteérdekük célját; megelhetési módjuk könnyebb, kulturájuk fejlettebb.

Ha tehát a helyes gazdasági berendezkedés vezérlő csillagát követjük, az emberi boldogulás és boldogság végcéljához jutunk.

Mert tény, hogy a helyes gazdasági berendezkedés mindenek felett áll. Ott a hol ez van, nyomában sarjadzik a kultúra, az egészség és jólét. Ennek fejlesztéseért, ennek élvezéséért mérik össze nemzetek erejüket. Terjeszkedésük, jólétük a cél, melyet vérrel és pénzzel szereznek avagy mindkettővel. A boldogulás a végcél és a forma, mellyel ezt elérni óhajtják, csak az egyént, a nemzetet jellemzi.

Nagy magyar hazánk szűkebb keretében egy-egy városával, markánsul képviseli az egészet.

Ha valaki ez ősi, e kies Nagycsalló városába lép s a megismerés szemüvegén szemléli; az egész magyar nemzet életét látja e falak alatt lezajlani.

Emlékeztünkben felecsapódnak Nagycsalló lepergett történetének ősi lapjai, mint a szellő által ritmikus mozgásba hozott falevelek s bár nem látja az ember, de érzi itten, hogy miért magyar a magyar ma, oly hosszú megpróbáltatások után is.

Az ősi erkölcs, a kultúra és jólét azok, a mik e város magyar jellegét és nemes tradícióit megőrizték.

Mind ezek oly minőségben és mennyiségben vannak jelen, melyek még hosszú elkövetkezendő idők létalapjául szolgálhatnak.

Népek léte tehát erkölcsi, jóléte pedig gazdasági fejlettségükön nyugszik.

Az orosz nagy-szláv propaganda nem faji terjeszkedés szülöttje, hanem belpolitikai és gazdasági rugók által mozgatott jelszó; erkölcsi és gazdasági alapon nem állván, csak a belbéké fenntartása és a szerzett vagyon megtartása miatt szükséges. Elterelése ez, a békétlenek és vagyontalanok figyelmének.

Franciaországnak az erősebb német nemzet gazdasági elnyomása miatt, és degenerálásnak indult népének felhívására volt szüksége a sulyos, de civilizálatlan, kulturálatlan, barbár Oroszország barátságára.

A francia nép dédelgetett „revauche” eszméjét gyümölcsözőleg váltotta arannyá a szláv népek között, hol a Germánnal könnyebb volt versenyre kelnie. Érdektársakat keresett és kapott a szláv és latin népek között a Gall, hogy művészetét, kulturáját és főleg pénzt jobban gyümölcsöztesse.

Évek sora óta céltudatosan vándoroltak vissza a Franciaországban elhelyezett állami értékeink száz milliói. Kisebb kamat jövedelmét a tőkés francia nép magasabb kamat típusra convertálta. Dolgoztatott maga helyett az oroszral és maga élvezeteibe merült, ez által nyújtott járadékait elhasználva.

Az angol feltékenység természetes. A nagyvilágban élő munkás, vagyonos germánok mindentűt ellenfelei az angolnak és ott, hol ezen önzeteres nép letelepszik, kiszorítja a legfejlettebb angol ipart is. Versenyre kel a végtelenül sokoldalú és ep oly végtelenül igénytelen japánnal. Mely nép nem irigyelte a német jólétet, mely az egészséges német nép kulturájából serkent? Tudósai és gondolkozói egyaránt ott élnek gazdagjai és munkás népe eszmekörében.

Kulturált gazdálkodás, ez legyen tehát az ideál, mely népeket vezessen.

Az erényekből csak egy szemernyi kell, és győzni fog. Az erény mindenben ethikai alap, melyen a világ épül fel. Erény az önmegtartózkodás és céltudatos munkásságban — létalapja a népek fennállásának.

A japán igénytelenség erénye győzte le az orosz tunyaság könnyelműségét.

Egy évig nem evett a japán katona, addig mindig magának megtartott egyedüli és legfinomabb nemzeti eledeléből, a rizsből. Készleteit mind eladta népe, — maga nélkülözött — pénzt országának adta és győzött! Vértüket nem sajnálták, pénzüket odaadták. Pénz és vér tehát rokon fogalom.

(Folytatjuk.)

— Az Agrár takarékpénztár részvénytársaság Marosvásárhelyt értesíti ügyfeleit, hogy ugy a központban mint a nagyenyedi fiókintézetnél a moratorium tartama alatt is elfogad betéteket könyvecskére és folyó számlára előnyös kamatozás mellett és azokat a moratorium alatt is megállapodás szerint fizeti vissza. 10 270 —

Elismert legtartósabb és legolcsóbb szőttesárúk

Lingner György nagyenyedi szövőgyárából előírt gyári áron kaphatók

a gyári raktárban Szentkirály-utca 106. sz. Ifj. Mészáros János és Társánál Főtér és a Fogyasztási szövetkezetben

A jelen kor legjobb kályhája!

Verseny nélkül. 387 1-3

PERPETUUM

egyetlen hazai barnaszénnel fűthető folyton égő kályha. Legtakarékosabb fűtés! Teljesen szagtalan! Éjjel-nappal egyenletes, kellemes meleg. Pontosan szabályozható hőmérséklet. Nincs korom. Nincs salak. Nincs por. Nincs kezelés. Évenként csak egyszer kell befűteni.

Hirsch és Frank Budapest, Salgótarjáni gépgyár és vasöntő r.-t. Budapest, VI. Aréna-ut 128.

Orvosok
kitünő köhögés elleni szer a

Kaiser-féle Mell-Karamellák
„3 fenyővel”

Millió ember használja a

Köhögés

rekedség, katarus, gégekatarus, elnyálgás, torokfájás, hörghurut és meghűlés ellen, azért minden harczó katona nagyon szereti. 6100 közjegyzőileg hitelesített bizonylat garantál a biztos eredményért. Étvágyat javító, jó izléses csukorkák. Csomagja 20 és 40 fillér, doboz 60 fillér. Tábori csomagolás 30 fillér. — Kapható: minden gyógyszerárban.

6813—914. közig. sz.

Hirdetmény.

Nagycsalló r. t. város tulajdonát képező Kossuth Lajos-utca 27 hsz. alatti lakóépület (u. n. órnagyi lakás) 1915. évi január hó 1-étől kezdődőleg egy havi kölcsönös felmondás kikötése mellett f. évi november hó 5-én d. e. 10 órakor a városháza tanácstermében nyilvános szóbeli árverésen a szokásos feltételek mellett bérbe fog adatni.

Városi Tanács.

Nagycsalló, 1914. október hó 11-én.

Sándor Jenő,
polgármester.

384 3-3

Megjelent

az ötvennegyedik évfolyamu közhasznú Nagycsalló Lőcsey Sp. Lajos-féle

NAPTÁR

az 1915-ik évre.

Ára **30** fillér.

Öfelsége és Vilmos császár arcképével. Az erdélyrészi országos vásárokat betűrendben és havi összeállításban tartalmazza. A háboru leírása. Érdekes olvasmányok. Kapható: Földesnél, Czirner-nél, Fenichel-nél és az ujságárusoknál.

Ingyen kapja

a mindig legelsőnek megjelenő „Az összes magyar sebesültek, betegek, és elesettek lajstroma” első számait 2—20-ig (mely a Hivatalos veszteség-lajstrom teljes magyar fordítása) ha további 40 számra (kb. 2 hónapra) hához szállítva 6 koronáért előfizet. — Egyes szám ára 16 fillér.

Kiadóhivatal:

Budapest, VI. ker., Vasvári Pál-utca 8 sz. Telefon 169—76.

5189—914. szám.

Pályázati hirdetmény.

Alsó-Fehér vármegye kisenyedi járásában Örményszékes nagyközségben nyugdíjazás következtében megüresedett jegyzői állásra pályázatot hirdetek.

Az évi javadalmasítás:

1. Fizetés 2000 korona.
2. Lakbér 400 korona.
3. Irnoktartási átalány 100 korona.
4. Fűtés és világítási átalány 60 korona.
5. Futárdíj 34 korona.
6. Irodaátalány 20 korona.
7. Magánmunkálati díjak.

A jegyzői minősítést és az eddigi alkalmazást igazoló okmányokkal felszerelt kérelmek hozzám folyó év november 26-ig benyújtandók.

A választást később fogom kitűzni.

Vizakna, 1914. október 26. án.

386 1-3 Szabó Lajos, főszolgabíró

7551—914. közig. sz.

Hirdetmény.

Nagycsalló (r. t. város tanácsa közhírré teszi, hogy az alföldi 1914—15. évi vágóterületét a f. év télen való kihasználásra f. év november hó 13-án d. e. 9 órakor a városháza tanácstermében nyilvános írásbeli és szóbeli árverésen értékesíteni kívánja.

A kihasználandó terület nagysága mintegy 5¹/₂ k. hold, a helyszínén ki van jelölve s átlag 20 éves tölgyeserdőt képez. Részletes árverési feltételek a kiadóhivatalban betekinthetők.

Városi tanács.

Nagycsalló, 1914. október hó 27.

389 1-1

Sándor Jenő, polgármester.